

Cauza C-930/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

20 decembrie 2019

Instanța de trimitere:

Conseil du contentieux des étrangers (Belgia)

Data deciziei de trimitere:

13 decembrie 2019

Reclamant:

X

Pârât:

État belge

1. Obiectul și datele litigiului

- 1 X, de naționalitate algeriană, s-a căsătorit cu S.K., de naționalitate franceză, în Alger (Algeria) la 26 septembrie 2010. X a ajuns pe teritoriul belgian la 22 februarie 2012, pentru a se alătura soției sale, autorizată să locuiască în Belgia. Lui X i s-a eliberat un permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii Europene.
- 2 Soții X și S.K. au un copil.
- 3 După aproape cinci ani de căsătorie și doi ani de conviețuire în Belgia, X, victimă a unor violențe din partea soției sale (insulte, agresiuni fizice și amenințări cu moartea), a fost constrâns să părăsească domiciliul conjugal. La 22 mai 2015, X și-a stabilit reședința la o altă adresă decât soția și fiica sa. De atunci familia nu a mai trăit împreună. S.K. locuiește în Franța cu copilul lor începând cu 10 septembrie 2015.
- 4 La 14 decembrie 2017, pârâta a pus capăt dreptului de ședere al lui X. Ea recunoaște că X s-a aflat într-o „situație deosebit de dificilă” (acte de violență în

cadrul căsătoriei). Ea adaugă însă că X nu dovedește că dispune de mijloace de subzistență adecvate astfel încât să nu mai depindă de ajutorul social, după cum impune legislația belgiană.

- 5 La 26 ianuarie 2018, X a sesizat Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) cu o acțiune în anularea acestei decizii.

2. Dispozițiile dreptului Uniunii în discuție

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- 6 Articolul 20 prevede:

„Egalitatea în fața legii

Toate persoanele sunt egale în fața legii.”

- 7 Articolul 21 prevede:

„Nediscriminare

(1) Se interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.

(2) În domeniul de aplicare a tratatelor și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale ale acestora, se interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie.”

Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei

- 8 Articolul 15 prevede:

„(1) Cel târziu la cinci ani de rezidență și în măsura în care membrii familiei nu au primit un permis de ședere pentru alte motive decât reîntregirea familiei, soțul sau partenerul necăsătorit și copilul devenit major au dreptul, dacă este nevoie, la cerere, la un permis de ședere autonom, independent de cel al susținătorului reîntregirii.

În cazul ruperii legăturii de familie, statele membre pot limita acordarea permisului de ședere menționat în primul paragraf la soțul sau partenerul necăsătorit.

(2) Statele membre pot acorda un permis de ședere autonom copiilor majori și rudelor în linie ascendentă directă prevăzuți la articolul 4 alineatul (2).

(3) În caz de văduvie, divorț, separare sau deces al rudelor de gradul întâi în linie ascendentă sau descendentă directă, se poate elibera un permis de ședere autonom, dacă este nevoie, la cerere, persoanelor intrate în scopul reîntregirii familiei. Statele membre adoptă dispozițiile care asigură acordarea unui permis de ședere autonom în situații deosebit de dificile.

(4) Condițiile privind acordarea și valabilitatea permisului de ședere autonom sunt prevăzute de dreptul intern.”

Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE

9 Articolul 13 prevede:

„Păstrarea dreptului de ședere de către membrii de familie în caz de divorț, de anulare a căsătoriei sau de încetare a parteneriatului înregistrat

(1) [...]

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor celui de-al doilea paragraf, divorțul, anularea căsătoriei sau încetarea parteneriatului înregistrat menționat la articolul 2 punctul 2 litera (b) nu atrag după sine pierderea dreptului de ședere al membrilor familiei unui cetățean al Uniunii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru în cazurile în care:

[...]

(c) acest lucru este justificat de situații deosebit de dificile, precum faptul de a fi fost victima violenței în familie în perioada în care căsătoria sau parteneriatul înregistrat era încă în vigoare sau

[...]

Înainte de a dobândi dreptul de ședere permanentă, dreptul de ședere al persoanelor interesate rămâne supus obligației ca aceștia să poată dovedi că desfășoară o activitate salariată sau independentă sau că au suficiente resurse pentru ei înșiși și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii lor, precum și că dețin o asigurare medicală completă, valabilă în statul membru gazdă, ori că sunt membri ai familiei constituite deja în statul membru gazdă de către o persoană care îndeplinește aceste cerințe. [...] ».

3. Poziția părților

3.1. X

- 10 X invocă inegalitatea de tratament nejustificată la care este supus în calitate de soț al unui resortisant al Uniunii în raport cu un soț al unui resortisant al unei țări terțe titular al unui drept de ședere nelimitată, în special în cazul în care viața comună încetează ca urmare a unor violențe conjugale.
- 11 Dreptul său la menținerea șederii este astfel subordonat, în esență, condiției de a lucra sau de a dispune de resurse suficiente, în timp ce același drept nu va fi subordonat acestei condiții în cazul celui de al doilea.
- 12 X susține că această discriminare este contrară în special articolelor 20 și 21 din cartă.

3.2. Pârâta

- 13 În speță, reclamantul nu dovedește în ce mod situația sa (în calitate de membru de familie al unui cetățean al Uniunii Europene) ar fi comparabilă cu cea a unui membru de familie al unui cetățean al unei țări terțe care beneficiază de un drept de ședere nelimitată.
- 14 Situația cetățenilor Uniunii nu poate fi comparată cu situația resortisanților unui stat terț. Același lucru este valabil și în ceea ce privește situația membrilor (sau a foștilor membri ai) familiei lor.
- 15 Chiar presupunând că aceste categorii comparate sunt similare, ceea ce nu este cazul, diferența de tratament invocată de reclamant se întemeiază pe un criteriu obiectiv și nu poate fi considerată disproporționată.
- 16 Astfel, dispoziția legală criticată, care impune condiția privind resursele, transpune în dreptul intern dispozițiile Directivei 2004/38 și în special articolul 13 din aceasta.
- 17 Pe de altă parte, în ceea ce privește principiul nediscriminării prevăzut la articolul 21 din cartă, alineatul (2) al acestuia corespunde articolului 18 primul paragraf TFUE (fostul articolul 12 CE) (a se vedea Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale [JO 2007, C 303, p. 2]). Or, Curtea a statuat că „[a]ceastă dispoziție [...] nu are vocație de aplicare în cazul unei eventuale diferențe de tratament între resortisanții statelor membre și cei ai statelor terțe” (Hotărârea din 4 iunie 2009, Vatsouras și Koupatantze, C-22/08 și C-23/08, EU:C:2009:344, punctul 52). Rezultă că articolul 21 alineatul (2) din cartă nu are vocația de a se aplica decât în situațiile în care un resortisant al unui stat membru este supus unui tratament discriminatoriu în raport cu resortisanții altui stat membru exclusiv pe motiv de cetățenie, situație care nu se regăsește în speță. Prin

urmare, în speță nu se poate constata nicio discriminare în lumina articolului 21 din cartă.

4. *Aprecierea Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii)*

- 18 Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) constată că membrii de familie, victime ale violenței familiale, fac într-adevăr obiectul unui tratament diferit, după cum aceștia au beneficiat de reîntregirea familiei cu un cetățean al Uniunii sau cu un resortisant al unei țări terțe autorizat să locuiască în Belgia.
- 19 Ambii beneficiază, desigur, de un drept de menținere a șederii în caz de rupere a vieții în comun pentru acte de violență, dar, spre deosebire de membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii, membrii familiei unui resortisant al unei țări terțe, victime ale acestor acte de violență, nu sunt obligați să facă o altă dovadă decât cea a actelor de violență.
- 20 Cour Constitutionnelle de Belgique (Curtea Constituțională a Belgiei) a statuat deja că această diferență de tratament între membrii familiei unui resortisant belgian și membrii familiei unui resortisant al unei țări terțe nu este justificată, subliniind totuși că dispozițiile în cauză „sunt aplicabile membrilor familiei unui cetățean belgian care nu și-a exercitat dreptul la liberă circulație. În acest caz, aplicarea, în privința membrilor familiei unui cetățean belgian, a condițiilor [legale] nu decurge din transpunerea Directivei 2004/38/CE, ci se bazează pe o decizie autonomă a legiuitorului” (Hotărârea nr. 17/2019 din 7 februarie 2019).
- 21 În speță, pârâta a aplicat o dispoziție legală care transpune o dispoziție prevăzută de o directivă [articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE]. Acest regim diferă de cel prevăzut de o altă directivă pentru membrii familiei unui resortisant al unei țări terțe (articolul 15 din Directiva 2003/86/CE).
- 22 Potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, instanțele naționale nu sunt competente să se pronunțe cu privire la nelegalitatea actelor Uniunii (Hotărârea din 22 octombrie 1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, punctul 15). În consecință, Consiliul consideră indispensabil să sesizeze Curtea pentru a soluționa problema discriminării care rezultă din diferența de tratament creată de legiuitorul Uniunii între două categorii de membri de familie, vizați de două instrumente diferite de drept al Uniunii.
- 23 Orice act legislativ al Uniunii trebuie să poată fi examinat în lumina principiului egalității de tratament sau a principiului nediscriminării, astfel cum sunt consacrate la articolele 20 și 21 din cartă. În cazul în care nu este posibilă o interpretare conformă, acest act trebuie declarat lipsit de validitate, iar dispozițiile naționale adoptate pentru punerea în aplicare a acestui text vor fi înlăturate.

- 24 În sfârșit, în ceea ce privește argumentația dezvoltată de pârâtă cu privire la aplicarea articolului 21 din cartă (a se vedea punctul 17), Consiliul apreciază că nu trebuie să răspundă la aceasta, întrucât Curtea se va pronunța cu privire la aplicarea în speță a articolului 20 sau a articolului 21 alineatul (1) sau (2) din cartă.
- 25 Având în vedere cele de mai sus, Consiliul apreciază că trebuie să solicite Curții o decizie preliminară cu privire la conformitatea cu articolele 20 și 21 din cartă a stabilirii unei condiții generale suplimentare, la articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE, și, prin urmare, cu privire la validitatea acestei dispoziții de drept al Uniunii.

5. Întrebarea preliminară

- 26 Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) adresează Curții, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarea întrebare:

„Articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora încalcă articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în măsura în care prevede că divorțul, anularea căsătoriei sau încetarea parteneriatului înregistrat nu atrag după sine pierderea dreptului de ședere al membrilor familiei unui cetățean al Uniunii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru – printre altele în cazul în care acest lucru este justificat de situații deosebit de dificile, precum faptul de a fi fost victima violenței în familie în perioada în care căsătoria sau parteneriatul înregistrat era încă în vigoare – însă numai cu condiția ca persoanele interesate să facă dovada că desfășoară o activitate salariată sau independentă sau că au suficiente resurse pentru ei înșiși și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii lor, precum și că dețin o asigurare medicală completă, valabilă în statul membru gazdă, ori că sunt membri ai familiei constituite deja în statul membru gazdă de către o persoană care îndeplinește aceste cerințe, în timp ce articolul 15 alineatul (3) din Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei, care prevede aceeași posibilitate de menținere a dreptului de ședere, nu supune respectiva menținere acestei din urmă condiții?”